

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष २, अंक ३४(३)]

मंगळवार, ऑगस्ट ३०, २०१६/भाद्र ८, शके १९३८

[पृष्ठे ५, किंमत : रुपये २३.००]

असाधारण क्रमांक ५१

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१६ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १७.—महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमात आणखी सुधारणा	पृष्ठे
करण्याकरिता अध्यादेश	१-५

नगरविकास विभाग

मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ३० ऑगस्ट २०१६.

MAHARASHTRA ORDINANCE No. XVII OF 2016.

AN ORDINANCE

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA MUNICIPAL
CORPORATIONS ACT.

सन २०१६ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १७.

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.

२०१६ चा **ज्याअर्थी**, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) अध्यादेश, २०१६, हा, दिनांक
महा. अध्या. १६ जून २०१६ रोजी प्रख्यापित केला होता ;
१२.

(१)

आणि ज्याअर्थी, दिनांक १८ जुलै २०१६ रोजी राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्यावर, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करण्यासाठी महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) विधेयक, २०१६ (सन २०१६ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २७) हे, महाराष्ट्र विधानसभेने दिनांक २० जुलै २०१६ रोजी संमत केले होते आणि महाराष्ट्र विधानपरिषदेकडे ते पारेषित करण्यात आले होते ;

आणि ज्याअर्थी, त्यानंतर, महाराष्ट्र विधानपरिषदेची दिनांक ५ ऑगस्ट २०१६ रोजी सत्र समाप्ती झाल्यामुळे महाराष्ट्र विधानपरिषदेत उक्त विधेयक संमत होऊ शकले नाही ;

आणि ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्याच्या दिनांकापासून सहा आठवड्यांनंतर म्हणजेच, २८ ऑगस्ट २०१६ या दिनांकानंतर, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३(२)(क) अन्वये तरतूद केल्याप्रमाणे, उक्त अध्यादेश अंमलात असण्याचे बंद होईल ;

आणि ज्याअर्थी, उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवणे इष्ट वाटले ;

आणि ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही ; आणि यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांकरिता, उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू ठेवण्यासाठी, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ;

आता त्याअर्थी, आता भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ च्या खंड (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, पुढील अध्यादेश प्रख्यापित करीत आहेत :—

प्रकरण एक

प्रारंभिक

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ. १. (१) या अध्यादेशास, महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा व पुढे चालू ठेवणे) अध्यादेश, २०१६, असे म्हणावे.

(२) तो, १६ जून २०१६ रोजी अंमलात आला असल्याचे मानण्यात येईल.

प्रकरण दोन

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाची सुधारणा

सन १९४९ चा अधिनियम क्रमांक ५९ याच्या कलम ५ च्या सुधारणा. २. महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या (यात यापुढे, या अधिनियमात ज्याचा निर्देश “ महानगरपालिका अधिनियम ” असा करण्यात आला आहे) कलम ५ मधील, पोट-कलम (२) च्या खंड (अ) च्या तक्त्यामध्ये,—

(क) नोंद (तीन) समोर स्तंभ (२) मध्ये,—

“१४५ पेक्षा अधिक होणार नाही.” या मजकुराऐवजी, “१५१ पेक्षा अधिक होणार नाही.” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल;

(ख) नोंद (चार) ऐवजी, पुढील नोंदी दाखल करण्यात येतील :—

“ (चार) २४ लाखांपेक्षा अधिक व ३० लाखांपर्यंत,

निवडून आलेल्या पालिका सदस्यांची किमान संख्या १५१ इतकी असेल.

२४ लाखांपेक्षा अधिक असलेल्या प्रत्येक ५०,००० इतक्या अधिक लोकसंख्येसाठी एका अतिरिक्त पालिका सदस्याची तरतूद करण्यात येईल, तथापि, त्यामुळे निवडून आलेल्या पालिका सदस्यांची अधिकतम संख्या १६१ पेक्षा अधिक होणार नाही.

१९४९ चा ५९.

(पाच) ३० लाखांपेक्षा अधिक, निवडून आलेल्या पालिका सदस्यांची किमान संख्या १६१ इतकी असेल.

३० लाखांपेक्षा अधिक असलेल्या प्रत्येक १ लाख इतक्या अधिक लोकसंख्येसाठी एका अतिरिक्त पालिका सदस्याची तरतूद करण्यात येईल, तथापि, त्यामुळे निवडून आलेल्या पालिका सदस्यांची अधिकतम संख्या १७५ पेक्षा अधिक होणार नाही.”.

प्रकरण तीन

संकीर्ण

३. (१) या अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या महानगरपालिका अधिनियमाच्या तरतुदी अंमलात आणताना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, राज्य शासनास, प्रसंगानुरूप, **राजपत्रात** प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, ती अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनासाठी त्यास आवश्यक किंवा इष्ट वाटतील असे, या अध्यादेशाद्वारे सुधारणा केलेल्या उक्त अधिनियमाच्या तरतुदींशी विसंगत नसलेले निदेश देता येतील.

अडचणी दूर करण्याचा अधिकार.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ठेवण्यात येईल.

२०१६ चा महा.
अध्या. १२.

४. (१) महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) अध्यादेश, २०१६ हा याद्वारे, मागे घेण्यात येत आहे.

सन २०१६ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १२ हा, मागे घेऊन निरसन व व्यावृत्ती.

(२) अशाप्रकारे अध्यादेश मागे घेण्यात आला असला तरी, उक्त अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या महानगरपालिका अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदीन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती किंवा कार्यवाही (काढण्यात आलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा आदेश यांसह) ही, या अध्यादेशाद्वारे सुधारणा करण्यात आलेल्या महानगरपालिका अधिनियमाच्या संबंधित तरतुदीन्वये करण्यात आलेली कोणतीही कृती, कार्यवाही किंवा, यथास्थिति, काढण्यात आलेली कोणतीही अधिसूचना किंवा आदेश असल्याचे मानण्यात येईल.

निवेदन.

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या (१९४९ चा ५९) कलम ५ मध्ये, निवडून आलेल्या तसेच, नामनिर्देशित केलेल्या पालिका सदस्यांची मिळून बनणाऱ्या महानगरपालिकेच्या रचनेची तरतूद आहे. उक्त कलम ५ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (अ) मध्ये, संबंधित महानगरपालिकांच्या लोकसंख्येच्या आधारे निवडून घ्यावयाच्या पालिका सदस्यांची संख्या विनिर्दिष्ट करणाऱ्या प्रमाणाबद्दलची तरतूद आहे.

उक्त कलम ५ च्या पोट-कलम (४) मध्ये अशी तरतूद आहे की, सार्वत्रिक निवडणुकांनंतर एखाद्या शहराच्या क्षेत्राचा विस्तार करण्यात आला असेल त्या बाबतीत त्या विस्तारित क्षेत्राच्या लोकांचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी व्यवहार्य असेल तितक्या लवकर निवडणूक घेता येईल. उक्त पोट-कलम (४) च्या पहिल्या परंतुकामध्ये अशी तरतूद आहे की, त्या पोट-कलमाखालील विस्तारित क्षेत्रासाठी नव्याने रचना केलेल्या प्रभागासह त्या शहरातील एकूण प्रभागांची संख्या ही, पोट-कलम (२) च्या खंड (अ) मधील तक्त्यात विनिर्दिष्ट केलेल्या निवडणूक प्रभागांच्या संख्येपेक्षा अधिक असणार नाही. उक्त पोट-कलम (४) च्या दुसऱ्या परंतुकामध्ये अशी तरतूद आहे की, पोट-कलम (४) अन्वये नव्याने रचना करण्यात आलेल्या प्रभागांची लोकसंख्या इतर प्रभागांच्या सरासरी लोकसंख्येपेक्षा अंशतः अधिक किंवा कमी असू शकेल.

२. पोट-कलम (२) च्या खंड (अ) मधील तक्त्यात अंतर्भूत असलेल्या तेव्हाच्या तरतुदीनुसार, २४ लाखांपेक्षा अधिक असलेल्या लोकसंख्येकरिता निवडून घ्यावयाच्या पालिका सदस्यांची किमान संख्या ही १४५ इतकी असेल. उक्त तक्त्यात अशीही तरतूद होती की, २४ लाखांपेक्षा अधिक असलेल्या प्रत्येक १ लाख इतक्या अधिक लोकसंख्येसाठी, एका अतिरिक्त पालिका सदस्याची तरतूद करण्यात येत असे, मात्र, त्यामुळे निवडून आलेल्या पालिका सदस्यांची अधिकतम संख्या ही २२१ इतकी होत असे.

३. शासनाच्या असे निदर्शनास आले होते की, विवक्षित प्रकरणांत, जरी अतिरिक्त क्षेत्रांचा समावेश करून त्याद्वारे महानगरपालिकांचे क्षेत्र विस्तारित केले जात होते तरी, जेथे महानगरपालिकांची लोकसंख्या २४ लाखांपेक्षा अधिक असेल तेथे २४ लाखांपेक्षा अधिक असलेल्या प्रत्येक १ लाख इतक्या लोकसंख्येकरिता एक अतिरिक्त पालिका सदस्य असे, या उक्त तक्त्यातील तरतुदीप्रमाणे, महानगरपालिकेच्या अशा विस्तारित क्षेत्रांचे निवडून आलेल्या पालिका सदस्यांद्वारे प्रतिनिधित्व केले जात नव्हते. म्हणून, विवक्षित प्रकरणांत, अशा महानगरपालिकांची अशी विस्तारित क्षेत्रे प्रतिनिधित्वाविना राहत असत.

४. ती अनियमितता दूर करण्यासाठी, २४ लाखांपेक्षा अधिक लोकसंख्या असलेल्या महानगरपालिकांच्या बाबतीत, अतिरिक्त पालिका सदस्याकरिता असलेले लोकसंख्येचे विहित प्रमाण कमी करण्याचे प्रस्तावित केले होते. आणि तसेच, त्यानुसार निवडून दिलेल्या पालिका सदस्यांच्या किमान आणि कमाल संख्येत आणि महानगरपालिकेच्या निवडून आलेल्या पालिका सदस्यांची संख्या वाढविण्यासाठी असलेल्या लोकसंख्येच्या गुणोत्तरातदेखील सुधारणा करण्याचे प्रस्तावित केले होते. अशा तरतुदीमुळे विस्तारित क्षेत्रांतील लोकांच्या बहुमताचे महानगरपालिकेत प्रतिनिधित्व केले जात असल्याबद्दलची सुनिश्चिती होईल. म्हणून, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम ५ मध्ये यथोचित सुधारणा करण्याचे प्रस्तावित केले होते.

५. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नव्हते आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम (सन १९४९ चा ५९) यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली होती ; आणि, म्हणून, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी दिनांक १६ जून २०१६ रोजी महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) अध्यादेश, २०१६ (सन २०१६ चा महा.अध्या. १२) प्रख्यापित केला होता.

६. त्यानंतर, दिनांक १८ जुलै २०१६ रोजी राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्यावर, उक्त अध्यादेशाचे राज्य विधानमंडळाच्या अधिनियमात रूपांतर करण्यासाठी महाराष्ट्र महानगरपालिका आणि महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगरपंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २०१६ (सन २०१६ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २७) हे, महाराष्ट्र विधानसभेने दिनांक २० जुलै २०१६ रोजी संमत केले होते, आणि त्यानंतर ते महाराष्ट्र विधानपरिषदेकडे पारिषित करण्यात आले होते ; तथापि, त्यानंतर महाराष्ट्र विधानपरिषदेच्या सभागृहाची दिनांक ५ ऑगस्ट २०१६ रोजी सत्र समाप्ती झाल्यामुळे विधानपरिषदेकडून उक्त विधेयक संमत होऊ शकले नाही.

दिनांक १८ जुलै २०१६ रोजी राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन पुन्हा सुरू झाल्यामुळे, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३(२)(क) अन्वये तरतूद केल्याप्रमाणे, उक्त अध्यादेश हा २८ ऑगस्ट २०१६ या दिनांकानंतर अंमलात असण्याचे बंद होईल, आणि महाराष्ट्र शासनास उक्त अध्यादेशाच्या तरतुदी अंमलात असण्याचे चालू राहणे इष्ट वाटते.

७. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही आणि उपरोक्त प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र महानगरपालिका (सुधारणा) अध्यादेश, २०१६ (सन २०१६ चा महा. अध्या. १२) याच्या तरतुदी पुढे चालू ठेवण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ; आणि, म्हणून, हा अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात येत आहे.

मुंबई,
दिनांक ३० ऑगस्ट २०१६.

चे. विद्यासागर राव,
महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

मनीषा पाटणकर-म्हैसकर,
शासनाचे सचिव.